

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Brevis Institvtio De Salvtari Poenitentia Peccatoris

Viexmont, Claude de

Coloniae Agr., 1725

VD18 1361598X

Tertia Pars, De Venia Inimicis Danda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50113)

INSTITUTIONIS
PARAENETICAE

AD

POENITENTIAM

TERTIA PARS,

DE

VENIA INIMICIS DANDA.

QVOD DEVS NON DIMITTIT NO-
BIS DEBITA NOSTRA, NISI PRIVS
DIMITTAMVS DEBITO-
RIBVS NOSTRIS.

CAPVT PRIMVM.

Tertio non vis parcere illi, qui te
offendit, & quem iam offendisti:
imo statuisti illatam tibi ab ipso
vleisci iniuriam. R. Imprimis
attendendum tibi est, frater cha-

rissime, quòd in qua mensura alteri mensus Matth. 7.

fueris, remetietur etiam tibi: hæc quoque ti- Debita sua
aliis dimit-
tenda.

bi est à Deo imposita regula, vt sicut tibi vis
dimitti peccatum tuum, ita & proximo dimit-
tas peccatum suum. Debes, & debetur tibi:
Dei in plurimis grauibúsq; peccatis debitor
es, & fratrem in paucis leuibúsq; iniuriis de-
bitorem habes. Ecce, quam benignam faci-

lemque conditionem offert Dominus: nempe vt dimittas, quod debetur tibi, & quod debes, dimittetur tibi. Alioqui nullo modo tibi ignoscerentur quæ peccares, si te ad ignoscendum inexorabilem præstares: & frustra sperares parcendum peccatis tuis, nisi prius parceres alienis. Nam licet Deus pacis & totius consolationis, possit sine hoc tibi omnia peccata tua dimittere, volens tamen pietatis & mansuetudinis occasionem tibi ministrare: considerat erga proximum charitatem & misericordiam tuam, vt pro ea tibi rependat charitatem & misericordiam suam. Vnde præcipit, Et cum stabitis ad orandum, dimittite, si quid habetis aduersus aliquem, vt & pater vester, qui in caelis est, dimittat vobis peccata vestra: quod si vos non dimiseritis, nec pater vester, qui in caelis est, dimittet vobis peccata vestra. En, vides, quod vt apud Deum peccatorum tuorum consequaris misericordiam: non necesse tibi est maria transfretare, nec longi itineris peregrinationem subire, nec montium excelsa conscendere, nec pecuniam impendere, sed Dominus Deus, qui mauult inuenire, cui det veniam, quam cui infligat pœnam: in tua ponit potestate qualem suam erga te prouoces sententiam, & quomodo districti sui iudicii euadas seueritatem.

Parcere
aliis cur
Deus præ-
ceperit.

Matth. 11.

Parcendi
benigna
conditio.

Donec in hac vita manes, sine peccatis esse non potes: ideoque tam benigna conditio tibi est amplectenda, vt dimittendo peccata aliena ipse diluas tua: vt ab alio offensus eidem ignoscas, si tibi à Deo ignosci desideras: vt proximo leuem culpam condones (leue enim est

quic

quicquid homo peccat in hominem) vt tibi tot
 culparum millia condonet, Dominus. Nulla
 commodior est ratio, qua post offensam recon-
 cilies Deo, quàm si tu offensus reconcilies
 fratri tuo: si quæris multitudinem magnitu-
 dinemque Dei miserationum, tu quoque mi-
 sericordiam tuam magnifica, & multiplica er-
 ga proximum tuum: vt præstans misericordiam,
 consequaris misericordiam. Nam cum Deus
 nullius indigeat, omnique peccato prorsus ca-
 reat: tamen infinitam suam iniuriam remittit
 seruo suo: quantò ergo magis tu, qui remis-
 sione indiges, & mille peccatorum reus es, le-
 uem tuam iniuriam remittere debes conseruo
 tuo? tu verò qua fronte tibi vis à Deo igno-
 sci peccata tua, & proximo tuo non vis di-
 mittere sua? vis Deum in te exercere suam
 misericordiam, & in proximum tuum exerce-
 re vis seueram iustitiam? Excusatio nulla tibi
 erit in die iudicii, quia secundum sententiam
 tuam iudicaberis, & quod alteri fecisti, hoc &
 ipse patieris: iudicium tibi fiet sine misericor-
 dia, qui proximo tuo non facis misericordiam,
 quo supplicio dignus non eris, qui in tanta
 facilitate consequendæ apud Deum misericor-
 diæ, ipse salutis tuæ proditor extiteris?

Deus igno-
 scit seruis
 suis.

Dimitte nobis
 debita
 nostra, &c.

Dominus noster IESVS CHRISTVS,
 dum orandi formulam nobis præscriberet, &
 nos orare doceret, paternam misericordiam
 promisit, sed planè legem addidit: vt scilicet
 sic nobis debita nostra dimitti postulemus, se-
 cundùm quod ipsi debitoribus nostris dimitti-
 mus. Imò sciens, quia omnis homo mendax:

Psalm. 115.

qui si peccatorum suorum remissionem prius acciperet, postea debitoribus suis non dimitteret: iussit vt prius iis sua debita dimittamus, quàm ab eo nostra dimitti postulemus. Illud à te exigit iudex, quem rogas, vt fratri tuo

Math. 6.

sis talis, qualem eum tibi postulas: dum pacato corde oraueris dicens, dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Tu verò cum qua spe oras, qui inimitiam aduersus alterum seruas? sicut enim ipse orans mentiris, dicens, Dimitto aliis sua debita, & ea ipsis non dimittis: sic & à Deo petis debita tua tibi dimitti, & non dimittuntur tibi: petis indulgeri, & non indulgetur. Tale enim est, ac si dicas, Noli mihi dimittere peccata mea, quia nec volo aliis dimittere sua:

Tripliciter
reus dicens,
dimitte nobis, &c.

dum apud Deum (qui mentem potiùs quàm verba considerat) talem orationem fundis, tripliciter reus efficeris. Primò quia mendax es, & Deum decipere conaris: dum debita tua tibi ab eo dimitti quæris, sicut te debitoribus tuis dimittere dicis: & tamen iis nihil dimittis, nihil parcis, & in nullo ignoscis. Secundò, quia tametsi Deo hoc non promitteres, tamen fratri tuo sua debita dimittere deberes. Tertiò, quamuis id facere non deberes: tamen quia à iudice admonitus non acquiescis, iram contra te exasperas iudicis. Quam quæso iam habeas spem salutis, si eo tempore quo Deo supplicas, eumque tibi propitium cupis, ipsi maiorem irascendi occasionem ministras? Velut si hominum quispiam, vt sui miseris, supplex exposceret, & inter supplicandum,

Inimicus
inter oran-
dum visus,

suum

suum forte videret inimicum: tibi que supplicare desinens in eius cædem totus irrueret, nonne maiorem quam prius iracundiam tuam in se concitaret? eiusne miserendum putares? hoc etiam Deo euenire similiter opinare.

At dixeris, posthac igitur dominicam orationem non dicam, aut certè hanc conditionem (sicut & nos dimittimus debitoribus nostris) omittam. R. Nisi, frater charissime, sic oraueris, vt docuit Christus, non es Christi discipulus: qui hanc composuit orationem, ipse est qui exaudit eam: si conditionem hanc prætermiseris, Christus orationem, quam composuit, non agnoscet, atque apud se protinus dicet: Scio, quid admonui, non est ista oratio, quam feci.

Oratio dominica dicenda.

Itaque, frater charissime, si vis tibi à Deo dimitti peccata tua, proximo tuo dimitte sua: non solùm ore, sed etiam corde: non ficta pace, sed sincera dilectione: sic vt nec opere exerceas vindictam, nec corde reserues inimicitiam. Omne odium ex animo excute, & inimicum tuum ex intimo corde dilige. Quoniam autem probatio dilectionis, exhibitio est operis: idcirco semper ei benefacies affectu, eidem optando bona gratiæ & gloriæ: eidem etiam optando bona naturæ & fortunæ, in quantum ei possunt ad salutem prodesse. Effectu quoque eidem benefacies, tempore & loco, maximè in iis, quæ ad animæ suæ salutem spectabunt.

Ore & corde dimitendum.

Inuandus inimicus.

QVOD NULLVM BONI OPERIS
FRVCTVM FACERE QVIS POTEST,
QVAMDIU A PROXIMO PER
IRACVNDIAM DIS-
CORS EST.

CAP. II.

CVM mala omnia bonis sequentibus diluantur, magna ut sint mala discordiæ necesse est: quæ nisi funditus extincta fuerint, bonum opus subsequi non permittunt: scriptum enim est, Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum. Ex hoc præcepto eorum culpa maxima esse monstratur, quorum hostia repellitur. O quantum malum est discordia, propter quod & illud abiicitur, per quod culpa relaxatur: discordantis munus non suscipitur, eius oratio non exauditur. Ecce à discordantibus sacrificium non vult accipere Deus, plus diligens hominum concordiam, quàm suum honorem. O admirabilem Dei nostri benignitatem, atque ineffabilem erga homines amorem: honorem suum despicit, dum in proximo charitatem requirit: mauult hominum mutuum amorem, quàm ab iis sibi impendi debitum honorem. Nemo inter duos inimicos potest esse fidelis amborum amicus: ideo nec Deus vult esse amicus fidelium, quamdiu inter se mutuum fouent odium: quamdiu Christiani inter se sunt ini-

Matth. 5.

Odium gra-
ue pecca-
tum.

Concor-
diam amat
Dominus.

mici.

mici. Is vt duriozem tibi imponat reconcilia-
tionis necessitatem, non dixit, Si habes ali-
quid aduersum fratrem tuum: (id enim alte-
ri dimittere, volenti esset facile) sed dixit, Si
frater tuus habet aliquid aduersum te: vade
scilicet mente, voluntate, humiliq̄ue subiectione
ad eum, quamuis longè positum & longè
disiunctum, sicque prior ei reconciliare hoc
animo, vt dum eum præsentem habebis, illa-
tam iniuriam beneuolentia compensabis: quod
homini irato, cui iræ suæ passio plerunq̄ue iu-
sta videtur, multò est difficilimum.

Math. 5.

Frater autem tuus aduersum te nihil ha-
bet: imò aduersus fratrem tuum odium ha-
bes intestinum, quod ei facile dimittere pos-
ses, & reconciliari si velles. Verùm cum his
inimicitiiis, non solùm orationis munus Deo
offerre præsumis, sed etiam ad dominici cor-
poris communionem accedis, ac mitissimum
illum agnum pacificum, pacisque amatorem,
in cor tuum ferocissimum inimicitiiis æstuans
demittere præsumis. Sacrosancta illa altaris
mensa odio à fratre suo dissidentem non de-
bet suscipere: sed omni felle, omnique care-
re debet amaritudine: non es dignus corpora-
li pane, quo vesceris, & illum panem Angelo-
rum manducare præsumis? bene tibi esse non
potest, malè accipienti quod bonum est: non
potes in temetipso habere vitam, cui sumptio
vitæ afferat mortem. Diligite (inquit Domi-
nus) inimicos vestros, benefacite iis, qui ode-
runt vos, & orate pro persecuentibus & ca-
lumniantibus vos. Cui igitur, frater charis-

Euchari-
stiam indi-
guè mandu-
cans,

Math. 5.

Inimici di-
ligendi.

E s

sime,

sime, poteris esse malus, qui inimicis tuis præcipieris esse bonus: sed & proximum odis, cui ne extraneum quidem odisse conceditur: fratremque persequeris, cui etiam inimico bene facere præcipitur. Pro eo iuberts orare, & contra eum audes Dominum rogare? & Christianum te esse dicis, qui Christi præcepta non custodis?

Oratio im-
precatória.

Marci 12.

Offensæ di-
latæ gi-
gnunt o-
dium, ex
odio ho-
micidium

Nec tibi ad supplicii cumulum satis est, quòd Christi præcepta ipse transgrederis, sed eum quoque, vt id faciat, precaris. Iubet Deus, vt diligas inimicum, & Deum rogas, vt occidat eum: qui sic oras, ipsis tuis orationibus contra Deum pugnas, qui omnem aduersus inimicum præcepit dimitti iracundiam. Cùm stas (inquiens) ad orandum, dimittite, si quid habetis in cordibus vestris. Tu verò eum inuocas, vt præceptis suis faciat contraria: tantum abest, vt ea quæ postulas, faciat, vt etiam maligna illa verborum iacula in teipsum retorqueat: & malo, quod alteri imprecaris, dignus efficiaris. Viuit adhuc qui maledicatur; & tu qui ei maledicis, iam de ipsius morte reusteneris: quando enim nequens persequi ense, persequeris oratione. Si dum misericordiam à Deo postulas, ne tunc quidem iram tuam remittas, sed valde malitiæ tuæ recordaris, quando quæso effici misericors poteris? Quamdiu istas inimicitias nutris, nulla oratio, nulla tibi ad salutem prodesse potest operatio: sed singulis horis, imò singulis penè momentis, peccata addis peccatis: dum iniuriæ tuæ memor eam proximo non dimittis, sed in eum vleisci proponis.

Si

Si omnis, qui fratri suo irascitur, reus erit iudicio: quantò magis iudicio reus eris, qui odium intestinum contra eum nutris? Si irasci fratri suo non est fas, aut dicere racha, aut fatue, multò minus inimicitias in animo retinere contra eum, & indignationem conuertere in odium.

aliaque peccata pullulant.
Matth. 5.

Itaque, frater charissime, sol non occidat super iracundiam tuam, sed ne de festuca trabem facias, animamque tuam homicidam: quam celerrimè poteris, fratri tuo reconciliare, ipsique iniuriam tuam dimitte: quinimò pro inimico, qui persequitur & calumniatur te, orandum tibi est, vt eius à Domino obtineatur conuersio, aut in te diuinæ bonitatis inueniatur imitatio: & cuius execraris iniquitatem, optare debes salutem, vt sis filius patris tui, qui in cælis est.

Eph. 4.

Orandum pro inimicis.

QVOD NON LICET PERCVSSO REPERCVTERE PERCVSSOREM.

CAP. III.

AT dixeris, læsit me, idque grauissimè, non ego illum: homo est nequam, & indignus cui ignoscatur: malletm mori, quam illatam mihi ab ipso iniuriam non vlisci: respondebo stulto iuxta suam stultitiam. R. Imprimis, frater charissime, quid tibi proderit, si percussorem repercuties? numquid propterea restituetur, quod in te læsum est? si alterius oculum eruis, tuum non recuperasti, sed cum membro

Proverb. 26.
Repercutere nocet percipientem.

bro etiam patientiam perdidisti, & plus tibi secundum animam, quam ei secundum corpus nocuisti. Diabolus vulnera procurat corporum, propter vulnera animarum: non reperiens ab homine quidem victus videris, sed diabolum vicisti, & membrum quidem amisisti corporis, sed patientiae meritum acquisuisti. Si inimico peperceris, plus tibi quam ipsi pepercisti: non tam tuum damnum, quam patientiae considera lucrum. Sin repercusseris, & damnum corporis passus es & salutis: nec tantum laederis, dum ab inimico percuteris, quam dum reperiendo a patientia excidis. Dum foris inuictus esse cupis, intus grauius vulneraris: dum foris defendis parua, intus amittis maxima: tunc maxime vinceris dum committere non vis, vt vincaris, quia irae succumbis affectibus, & dominari nequis tuis passionibus.

Christus
non reper-
cussit.

Exod. 21.

Matth. 5.

At dixeris, dignus ille est, qui reperiatur. R. Esto ita, frater charissime, sed tu dignus non es, qui reperiatur, quia illius es discipulus, qui non reperiatur percutiebatur percussus. Qui etiam veterem illam legem abrogans, animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede, adustionem pro adustione, vulnus pro vulnere, liuorem pro liuore; mox subiunxit: Ego autem dico vobis, non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, praebe illi & alteram. Quam legem ipsemet obseruans, pro omnium

tibi omnium salute paratus fuit non solum in alteram maxillam cædi, sed etiam in toto corpore crucifigi, vt suo prouocatus exemplo percutienti potius alteram maxillam exhiberes, quàm percussus repercuteres: imitatores enim sui magistri esse debent discipuli, & tu repercutere vis percussorem, cui potius alteram iuberis exhibere maxillam?

An forsan tibi videtur, quòd si repercuteris eum, compescuisti eum, ne te percutiat amplius? Imò magis excitasti eum, vt adhuc percutiat: nam iracundia per iracundiam non compescitur, sed amplius irritatur: accepta iniuria per vindictam non tollitur, sed propagatur. Quis enim tandem mutuarum iniuriarum finis erit, si suam quisque iniuriam pergat vindicare? crescunt vtrinq̃ inimicitia, inualefcunt odia, & incrudescit dolor. Quòd si tibi iniuriam intulit, ad superiorem recurrito, iure cum eo agito: legitimam non habes potestatem sic in eum animaduertendi.

Repercutere excitat ad vindictam.

Si iuste percussit te: non ipsi, sed tuæ irascere iniquitati: quia non tuam personam, sed tuam persecutus est culpam. Propter peccata tua id tibi contigit, pro correctione tua id tibi euénit; peccasti, nec tamen condignam peccatis mercedem recepisti: minùs læsus es quàm merebaris, & pro crimine minor fuit retributio vltionis: secundùm meritum tuorum peccatorum dispar tibi est causa pœnarum: non fuerunt tibi tanta supplicia, quanta tua extiterunt peccata. Peccantem

Punicus iniuste.

tem voluit reprimere, tuum erat disciplinam gratanter acceptare, & hanc pœnam in satisfactionis peccati tui partem deputare. Iam peccaueras, dum peccati pœnam tibi intulit, & denuo peccasti, dum ex illata pœna patientiam tibi abstulit. Ipsi igitur ignosce, tibi soli ne ignoueris: te enim non persequeretur, nisi à Domino permetteretur: vel propter aliquid in te puniendum, aut maius gaudium inde percipiendum: vt per ipsum aut malus corrigaris, aut bonus exercearis. Si puer discretionem haberet, matris virgam odio non haberet, quam in manu suâ pro bono suo mater tenet.

Punitus iniuste.

Quòd si inimicus te iniuste offendit, aut quia innocentem, aut quia tui non habet potestatem, aut alia quam de causa: forsitan multò grauius aliàs eum offendisti, nec tamen summo iure in te ultus est, sed illatam sibi iniuriam patientius tolerauit, alter alterius debet onera portare, & aliorum infirma tolerare. Semel quidem te offendit, sed quoties à te aliàs offensus est? ipsi parce, sicut & tibi pepercit, vt tuo prouocatus exemplo delinquenti tibi aliàs parcat ipse. Aut forsitan aliquando tibi non parum profuit: ingrati certè est animi, tot tantorumque eius erga te beneficiorum obliuisci, & vnus iniuriolæ reminisci.

Sed concedamus tibi, quòd nunquam eum offenderis, & quòd ab eo nihil vnquam beneficii acceperis: indignum certè est, vt alienam vlciscaris improbitatem, te fieri improbiorem: & vt alienam punias iniustitiam, te nouam ad-

mit-

mittere iniquitatem. In te quidem peccavit, sed talia sunt quæ à Deo tibi poscis remitti, & multò maiora: quantò maiorem tibi intulit offensam, tantò maiorem tibi attulit occasionem, non solùm peccatorum tuorum remissionis, sed etiam magnæ apud Deum consequendæ mercedis. Quòd si omnes essent perfecti, quid tunc haberes ab aliis pro Deo perpeti? Si volueris, nullus tibi oberit, sed & inimicus tuus maximè tibi proderit, si modò iniuriam tuam in eum ultus non fueris. Primò peccatorum tuorum remissionem hinc assequeris, magnam apud Deum mercedem, mansuetudinem, iræ & tristitiæ immunitatem, denique Dei & hominum amorem, idque adeo, vt capitales tuos inimicos tibi facturus sis peculiare amicos. Sæpe inimicus tibi plus prodest, quàm tuus amicus: ille enim dum peccatorum tuorum te arguit, ad ea fugienda te compellit: patientiæ tibi ministrat materiam, humiliter de te sentiendi occasionem. Hic verò dum per adulationem in te etiam criminosa laudat, ad eadem iteranda te stimulat: & dum te ab eo laudari audis, vanæ gloriæ tibi fit occasio vel erroris.

At indignus est (inquis) inimicus meus, cui ignoscatur. R. Itane, frater charissime, tu indignus eras, cui toties tot tantasque suas abs te iniurias ignosceret Deus? Quid eras, dum pretiosam animam suam pro te poneret? nonne inimicus? Quid de ipso merueras, vt tibi ignosceret? Creator creaturæ suæ ignoscit, & tu peccator non ignosces peccatori? Si quoties Deum

Inimici
profunt iu-
stis.

Sæpe ini-
micus plus
prodest,
quàm ami-
cus.

Indigni su-
mus quibus
ignoscat
Deus,

Deum offendisti, in te vltus esset, si multorum magnorumque debitorum tuorum partem aliquam abs te exegisset: iam à multis annis periisses, & in inferno arderes. Qua benignitate Dominus Deus te quotidie tolerat vetera peccata iterantem? qua misericordia etiam grauissimè offensus ad se recipit reuertentem? qua liberalitate etiam peccatis tuis offensus sua abs te non subtrahit beneficia? Serue nequam, omne debitum dimisit tibi Dominus, quoniam rogasti eum: nonne ergo oportet etiam temiseri conserui tui, sicut & Dominus Deus tuus misertus est tui? Si igitur indignus est inimicus tuus, cui ignoscas, & beneficium pro maleficio rependas: saltem dignus est ipse Christus, pro quo id facias: apud quem meruisti, vt sic puniaris, tametsi apud inimicum tuum non meruisti, vt ab eo affligaris. Flagellantur enim boni ab omnium iudice Deo, malorum hominum ministerio: quibus velut tortoribus ad iustitiam suam prosequendam vtitur contra reos suos. Et sicut pater post filii castigationem virgas in ignem proiicit, sic & Deus noster omnium pater malos, quibus in hoc sæculo vtitur ad filiorum castigationem, castigatis filiis detrudet in gehennam, & filiis suis pro persecutione retribuet vltionem: quod se facturum promisit, Mihi (inquiens) vindictam, & ego retribuam.

Nonne inimico tuo condignam retribuit vltionem, dum ei pro hac tua iniuria suam subtrahit gratiam? dum iram suam super eum immisit, aternisque suppliciis eum adiudicauit?

que

Matth. 18.

Iusti per iniustos à Deo flagellantur.

Rom. 12.

Iniquus iniquitate sua facis punitus;

quæ ipsi meritò infligeret, si impœnitens ex hac vita decederet: non tam igitur ei est irascendum, quàm eius est miserendum. *Notandum;* Quantumcunque inimicus tuus in te sæuiat: melior est iusta tua tristitia iniuriam ferentis, quàm ipsius iniusta lætitia eam inferentis. Quòd si per Dei gratiam eum illatæ tibi iniuriæ pœnituerit: aut si quando (vt certè necesse est) eum contingat pœnitere: & ex his malis, in quibus pro te positus est, emergere, o quam dolorosa contritione, quam verecunda confessione, & quam laboriosa satisfactione ei opus est? hæc pœna vel ipsum districtissimum placat iudicem, quamlibet grauius offensum, & te non placat vilem vermiculum? quod ultionum Dominus districtissimè vindicauit, crudelitas tua adhuc ferire proponit? Non est seruus supra Dominum, nec discipulus supra magistrum, nec homo supra Deum: conseruum, condiscipulum, & fratrem tuum in iustitia sua corripuit Dominus; & tu qui in eadem damnatione es, murmuras, eiusque sententiæ non acquiescis, sed tibi in tua causâ iudicium adhuc restare credis?

Forſitan illum iam pœnituit, & pœnitenti Dominus pepercit: & ei parere non vis? *Iusto homini inimicus.* quem Dominus absoluit, adhuc persequeris? & debitum, quod Dominus remisit, adhuc exigis? Fratri tuo pœnitenti Deus factus est amicus, & tu ei adhuc es inimicus? tu ei vis nocere, & Deus vult ei bene esse? Dei videris inimicus, qui eius operibus es contrarius. Quid irascendum

cundus iste & vindictæ appetens animus tuus tibi prodesset, si hodie, vt fieri potest, te mori contingeret? nunquid in inferno sepultus superstiti inimico tuo noceres, & iniuriam tuam vindicares? imò de te vltus esset grauissimè, quòd sui odium æternis pœnis in te esset vindicatum: quòd interim dum in tormentis esses, hic potiretur Dei gratia, in caelo etiam potiturus eius gloria.

Qui patitur
vincit.

Nota,

Itaque, frater charissime, vt inimicum tuum verè diligas, læsus ne lædas, & contumeliis vicem ne reddas. Eum qui te offendit, ne oderis, & tibi detrahenti ne detraxeris. Gloriosius tibi est iniuriam patièdo vincere, quàm vlciscendo eam superare. Iniuriam igitur, siue iustè, siue acceptam iniustè, fer patienter: memor quòd pro peccatis tuis plura & grauiora merueris.

QVOD EXEMPLO CHRISTI
DV RV M ESSE NON DEBEAT,
PROXIMO PARCERE, QVO-
TIES PECCAT.

CAP. IV.

AT dixeris, Non semel quidem me offendit, nisi aliàs me sæpius offendisset, nunc parcerem: nunc adhuc me odit & persequitur. Quis quotidie, talia posset perpeti? R. Quoties frater charissime, in te peccauerit frater tuus, vt ei toties dimittas, præcipit Dominus: Ad quem Petrus accedens dixit, Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittis?

Matth. x8.

dimittam ei? vsque septies? Dicit illi IESVS,
 Non dico tibi, vsque septies, sed vsque septua-
 gies septies. Ecce numerum finitum pro in-
 finito ponit Dominus, quasi diceret, Quoties
 frater tuus peccauerit in te, toties ei dimitte.
 Quantumcunq; & quotiescunq; in Deum pec-
 catur, toties ex animo contrito veniam roga-
 tus miseretur: & graue tibi videtur vili vermi-
 culo, si ignoscas fratri tuo? homo leuem tibi
 intulit iniuriam, & durum tibi videtur, si ab
 ipso non exigas vindictam? Si frater tuus septu-
 agies septies in te peccauerit, ei ignosce: etiam-
 si centies, denique quoties peccauerit, ignosce.
 Quoties in te peccare potest, toties peccanti
 fratri dimittes: si quoties ipse peccaueris, to-
 ties tibi à Christo ignosci volueris. Si frater
 tuus odit te, tu nihilominus eum ne oderis: &
 si persequitur te, tu ne eum persequaris: sed
 contra eum tibi arma assume patientiæ, non
 furoris: vt si vult perire, solus pereat ipse: tu
 tantùm ne damnationis te ipsi socium addide-
 ris, sed fac, quod in te est, vt saluèris.

At durum est (inquis) quotidie hæc per-
 ferre, quotidie parcere, & ira accensum ani-
 mum refranare. R. Imò, frater charissime,
 durius & difficilius est odia & inimicitias re-
 tinere, quàm dimittere: labor quidem in di-
 mittendo nullus, in retinendo verò multus:
 iracundia liberari magnam menti reddit quie-
 tem, faciliusque est iniurias obliuisci, quàm
 reminisci, iniuriarum memoriâ nihil difficilius:
 quòd si magnum quodpiam malum tibi im-
 precari vellem, odia & inimicitias tibi opta-

Quoties
 quis peccat,
 toties est ei
 ignoscen-
 dum.

Contra per-
 secutores
 arma pa-
 tientia tan-
 tùm sumen-
 da sunt.

Odiū est
 maximum
 tormen-
 tum.

Nil iniuria-
 rum me-
 moria diffi-
 cilis.

Nota de
odii vitio.
Ad iracun-
dos homi-
nis.

rem. Nam sicut tinea primum omnium quod rodit, est lignum, de quo exit: sic & iracundia cor hominis, de quo nascitur primum lædit, cruciat, & angit. Satis per se inquieta est mens tua, & eam adhuc odiis exasperas? multa aliunde tibi occurrunt aduersa, & aliis te adhuc oneras, quantumcunque laboraueris, vix in te metipso pace frueris. Familiarem hostem, id est, carnalem tuam concupiscentiam prius supprime, quam exteris bellum pares inferre, quod si non omnes, quos pateris, aduersarios opprimere velles, iterum alii insurgerent, & prius succumberes, quam omnes opprimere posses. Vide iam, vtrum horum tibi videtur facilius, inimicitias retinere, an dimittere?

Christus
crucifixori-
bus peper-
cit.

Dimittere inimicitias vt viro humili leue est & facile, ita & tibi omnium hominum superbissimo durum est & difficile. Si Christi passionem in memoriam reduceres, nihil est adeò durum, quod non æquo animo perferres. Non tibi in mentem venit, quanto duriora Dominus pertulerit, dum pretiosam animam suam pro te exponeret: quot & quanta conuiciorum probra à Iudæis pertulerit? quot insultantium alapas acceperit? quot flagella tacitus tolerauerit? quam patienter à perfidorum sputis faciem non auerterit? quam mansuetè diuinum illud caput spinis suppositum erit? quam placidè in sua siti fellis amaritudinem gustauerit? & quam feruenter ipse, omnium vita, vsque ad mortem deuenerit? Sed quis? à quibus tam dura est perpeffus? creator à creaturis, Deus ab homunculis, pater à filiis.

filiis, rex à subditis, Dominus à seruis, omnium
 bonorum largitor ab ingratis, quo quid
 esse potuit intolerabilius? Tamen flagellis cæ-
 sus, spinis coronatus, clavis confossus, crucifi-
 xus, opprobriis saturatus, omnium dolorum
 suorum immemor: à quibus patitur, ipse com-
 patitur, à quibus vulneratur, ipse medetur, vi-
 tam procurat, à quibus occiditur. Quando
 cum magna mentis dulcedine, spiritus deuo-
 tione, & charitatis plenitudine, dulcissimum
 tranquillissimumque illud diuini agni pectus
 non solum parcit inimicis, sed etiam patrem
 rogat pro eis, Pater (inquiens) ignosce illis, Lucæ 23.
 quia nesciunt, quid faciunt. Hinc considera
 multas miseras corporis, hinc multas miseri-
 cordias cordis. Vide diuinæ charitatis afflu-
 entiam, & mirabilem patientiam: tolerat, quos
 poterat punire, & in abyssum demergere: se Ioan. 5.
 vlcisci non vult ipse qui iudicat, & cui pater
 omne iudicium dederat: sed suam remittit in-
 iuriam, pro ipsis fundit orationem, & non ex-
 petit vltionem: suæ nobis patientiæ relinquens
 exemplum, vt sequamur vestigia eius, vt scili-
 cet quoties ab aliis offendimur, ad patientiam,
 non ad vindictam excitemur. Nam si magi-
 ster, dum occiditur, inimicos suos diligit, quan-
 to magis eos debet diligere discipulus, dum vi-
 uit? Tu verò vilis vermiculus & pulvis fœti-
 dus, cum videas regem gloriæ, Dominumque
 virtutum suas condonantem contumelias, &
 crucis remittentem molestias: tamen dum in-
 iuriis aut aliqua læsione prouocaris, statim fu-
 rore permotus teipsum vlcisceris: atrociores

Voluntas
reputatur
pro facto.

iniurias reddis, quàm acceperis: facis mala, quæ potes, minaris, quæ facere non potes, & dum foris aut non potes aut non audes iniuriam tuam vindicare, adhuc tamen intus inimicitias æstuas, & frustra teipsum, non inimicum crucias. Sicut enim bona voluntas cum deest copia agendi, remuneratur, ita & maleuola tua voluntas ultionem moliens mulctatur: quia non tam consideratur quod fecisti, quàm quod, si licuisset, facere voluisti.

Coniugia
toleranda.

Itaque, frater charissime, impatientis animi tui obstinationem inflecte ad misericordiam: & Domini Dei nostri vestigia sequendo durum tibi non sit toties peccanti fratri ignoscere, quoties in te potest peccare, vt & peccatorum, quæ quotidie in Deum committis, remissionem quotidie assequaris: vt dum proximo remittis parua & leuia, tibi à Deo remittantur magna & grauia. Si enim verè poenitens, ad perferendas iniurias paratus esse debes: nec vlllo modo commoueri, si quis tibi obiiciat crimen peccati tui.

TERTIÆ PARTIS CONCLUSIO.

OB hæc & multa alia, quæ in hanc sententiam dici poterant, planè vides, frater charissime, in quàm damnofo statu manes, quamdiu istas inimicitias contra proximum tenes. Vt igitur ad vitam sanctam resurgas, si quid habes erga proximum tuum, dimitte, & dimittetur tibi: quòd si ei non di-

mi-

miseris, tua tibi à Deo dimitti frustra speraueris: talem experieris Dominum, qualis fueris erga conseruum tuum. Ei qui qualibet de causa læserit te, dimittendi habes potestatem, imò necessitatem: si autem in Deum aut proximum tuum peccauerit, tui non est arbitrii dimittere, sed vt legitimè puniatur, debes procurare, non maleuola voluntate, sed ea qua pater filium corripit quem non potest odisse. tu verò econtrario in Dei & proximi tui iniuria benignus es, in tuis verò contumeliis odia exerceas. In quo planè ostendis, quòd nec Deum nec proximum tuum diligis. Nec mirum, si non diligas Deum, quem videre non potes: cum diligere non possis proximum tuum, quem vides, quem si prior offendisti, prior reconciliare ei: si est inimicus, esto ei beneuolus, vt tibi fiat amicus. Imò etiam si prior læsit te, velis autem in iustitia perfectus esse: offensos præueni offendentem, vt duplicem apud Deum consequaris mercedem: vnā quia passus es iniuriam, alteram, quia inimicum tuum prior inuitas ad concordiam. Sed plerunque reconciliari appetis, verùm ex superbia ire ad satisfaciendum prior erubescis. Perpende, quid ad eruditionis nostræ exemplum dicat Paulus, pro Christo legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos, obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Ecce, inter nos & Deum discordiam peccando fecimus, & tamen Deus legatos suos prior ad nos mittit, vt nos qui peccauimus, cum Deo ad pacem veniamus. Erubescat igitur superbia tua, nisi proximo

Nostra iniuria toleranda.

Dei & proximi iniuria non toleranda.

Consilii est, non præcepti.

Nota.

1. Cor. 5.

prior satisfacias: cùm vt sibi reconciliemur
per legatos suos obsecret Dominus noster IESVS
CHRISTVS, qui est super omnia
Deus benedictus. Amen.

TERTIÆ PARTIS FINIS.

INSTITVTIONIS PARAENETICAE

AD

POENITENTIAM.

QVARTA PARS,

DE

PECCATIS SACERDOTI CONFITENDIS.

QVOD PECCATVM DIMITTITVR,
SI QVIS CONTRITO CORDE
ID CONFITEATVR.

CAPVT PRIMVM.

Varo non vis peccata tua confiteri
timens, ne si ea confitearis Sacer-
doti, cui hactenus vir bonus &
honestus visus es, posthac pecca-
tor videaris, sicque ei appareat tua hypocrisis.
R. Imprimis, frater charissime, exemplum tibi
propono tale. Latro quidam coram Rege fu-
ratur, in latrocinio suo deprehenditur, & fur-
tum suum tamen manifestum fateri non vult;
vnde morti adiudicatus, ad suspendium liga-
tus

Latro in
furto à Rege
deprehen-
sus.